

Toimittaneet Anna-Maria Isola, Johanna Kallio,
Antti Malinen & Kirsi Vainio-Korhonen

Ryysyläisyydestä osattomuuteen

Köyhyys lasten ja nuorten kertomana
1800-luvulta nykypäivään

Gaudeamus

Teoksen kirjoittamista on tukenut Koneen Säätiö.

Copyright © 2026 Tekijät & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Ville Karppanen

Kannen kuvat: Liinu Cantell / Keski-Suomen museo (etukansi ylh.); Istock / Ralf Geithe (etukansi alh.); Vilppu Aalto / Uudenkaupungin museo (selkä); Istock / DmitryPK (takakansi)

KL 37, 92

ISBN 978-952-345-362-3

Painopaikka: Drukätava, Latvia 2026

Sisällys

Lasten historian aikajana 1600-luvulta nykypäivään	9
Johdanto – Köyhyys 1800-luvulta nykypäivään	13
<i>Anna-Maria Isola, Johanna Kallio, Antti Malinen & Kirsi Vainio-Korhonen</i>	
Lapset ja arki Suomessa 1600-luvulta 1900-luvun alkuun	31
<i>Kirsi Vainio-Korhonen</i>	
Viimesijaisen almun armoilla – Turun tilapäinen lastenkoti ja sen lapset nälkävuonna 1868	54
<i>Topi Artukka & Noora Viljamaa</i>	
Kerjuuta, koulua ja jauholappuja – Lapsuuskokemuksia saadusta ja annetusta köyhäinavusta	76
<i>Maria Syväniemi</i>	
Epäluotettavia valehtelijoita – Marginaalisten lapsiryhmien kokema tiedollinen epäoikeudenmukaisuus viranomaisasioinnissa	97
<i>Antti Malinen</i>	
Kieltäytyy vastaamasta – Hiljaisuudet lapsia ja nuoria koskeissa huoltopoliisin kuulustelupöytäkirjoissa 1950–1960	121
<i>Saana Vaissalo</i>	
Taloudellista huono-osaisuutta kokevien lasten ja nuorten kouluhyvinvointi nyky-Suomessa	142
<i>Helena Hautala</i>	

Toimintavalmiuksien köyhyys nuoruudessa	159
<i>Anna-Maria Isola</i>	
Köyhyyttä kokevien nuorten koulutussuunnitelmat ja luottamus tulevaisuuteen	183
<i>Enna Toikka & Johanna Kallio</i>	
Pienituloisten perheiden lasten aamiaisen – Sisältö, osallisuus ja unelmat	201
<i>Antti Kähäri, Outi Pajala, Katja Niemi, Satu Kinnunen, Maijaliisa Erkkola & Mia Hakovirta</i>	
Katse tulevaisuuteen – Systemaattinen kirjallisuuskatsaus nuorten köyhyyskokemuksista vauraissa maissa	220
<i>Toni Rajala</i>	
Epilogi – Osallisuus, osattomuus ja eronteot lasten kokemina.	248
<i>Anna-Maria Isola, Johanna Kallio, Antti Malinen & Kirsi Vainio-Korhonen</i>	
Liite 1 – Tutkimusasetelma lukuun Taloudellista huono- osaisuutta kokevien lasten ja nuorten kouluhyvinvointi nyky-Suomessa	259
Liite 2 – Tutkimusasetelma lukuun Köyhyyttä kokevien nuorten koulutussuunnitelmat ja luottamus tulevaisuuteen	264
Liite 3 – Kirjallisuuskatsauksen toteutus luvussa Katse tulevaisuuteen – Systemaattinen kirjallisuuskatsaus nuorten köyhyyskokemuksista vauraissa maissa	271
Viitteet ja lähteet	279
Kirjoittajat.	359